

KEY CULTURAL VALUES OF THE VIETNAMESE PEOPLE'S ARMY IN THE HO CHI MINH ERA

Ha Duc Long

Political Academy, Ministry of National Defense

Email: duclongha@gmail.com

Received: 12/8/2024; Reviewed: 27/8/2024; Revised: 05/9/2024; Accepted: 10/9/2024; Released: 30/9/2024

DOI: <https://doi.org/10.54163/ncdt/343>

The main cultural value of the revolutionary soldier in the Ho Chi Minh era is fundamental, consistent, all-encompassing, the glue that creates the character of the revolutionary soldier is absolute loyalty to the Party, to the Fatherland, to the People. At the same time, there must be self-discipline, strictness; love for comrades and teammates and pure international spirit. All these qualities are linked together, forming a unified, tight system of qualities for the people, core values, determining the army's performance of functions as a fighting army, working and producing labor. Within the scope of this article, the author focuses on clarifying some key cultural values of revolutionary soldiers in the Ho Chi Minh era, thereby raising issues for discussion that need to be implemented in the coming time.

Keywords: *Cultural values; People's Army; The soldier; Ho Chi Minh era; Vietnam.*

1. Đặt vấn đề

Quân đội nhân dân (QĐND) Việt Nam do Đảng Cộng sản Việt Nam và Chủ tịch Hồ Chí Minh tổ chức, giáo dục và rèn luyện; là quân đội kiểu mới mang bản chất của giai cấp công nhân Việt Nam, tính nhân dân và tính dân tộc sâu sắc. Theo đó, người quân nhân cách mạng (QNCM) trong thời đại Hồ Chí Minh không chỉ giới hạn của một danh xưng mà hàm chứa trong đó những giá trị tiêu biểu, đại diện cho một kiểu mẫu người quân nhân của nhân dân được khái quát hóa theo phẩm chất nhân cách Hồ Chí Minh - “Bộ đội Cụ Hồ” danh hiệu cao quý, tài sản tinh thần vô giá được Nhân dân trao tặng cho cán bộ, chiến sĩ QĐND Việt Nam. Với hướng tiếp cận trên cho thấy giá trị văn hóa chủ đạo của người QNCM trong thời đại Hồ Chí Minh là tiếp cận những giá trị đã được sàng lọc, lựa chọn, định trị, phát triển trở thành những phẩm chất căn cốt, tạo thành một hệ thống tương đối bền vững những nét đặc trưng phản ánh bản chất của quân đội và phẩm chất của từng quân nhân. Giá trị này đã được Chủ tịch Hồ Chí Minh khái quát cô đọng nhân dịp kỷ niệm 20 năm Ngày thành lập QĐND Việt Nam (22/12/1944 - 22/12/1964):

“Quân đội ta trung với Đảng, hiếu với dân, sẵn sàng chiến đấu, hy sinh vì độc lập, tự do của Tổ quốc, vì chủ nghĩa xã hội. Nhiệm vụ nào cũng hoàn thành, khó khăn nào cũng vượt qua, kẻ thù nào cũng đánh thắng.

Cán bộ và chiến sĩ thương yêu nhau như ruột thịt, chia ngọt sẻ bùi. Quân và dân như cá với nước, đoàn kết một lòng, học hỏi, giúp đỡ lẫn nhau.

Quân đội ta có tinh thần yêu nước chân chính, lại có tinh thần quốc tế vô sản cao cả, luôn luôn đoàn kết với nhân dân và quân đội các nước xã hội chủ nghĩa anh em, với nhân dân các nước đang đấu tranh giải phóng dân tộc và nhân dân yêu chuộng hòa bình trên thế giới” (Hồ Chí Minh, 2011b, tr.435).

2. Tổng quan nghiên cứu

Nghiên cứu văn hóa, giá trị văn hóa và người QNCM là vấn đề rất lớn, trong đó có một số công trình khoa học tiêu biểu như: Nghiên cứu *Giữ vững và phát huy phẩm chất “Bộ đội Cụ Hồ” trong tình hình mới* (Thắng & Dũng 2011), nghiên cứu đã phân tích nguồn gốc hình thành danh xưng “Bộ đội Cụ Hồ”, từ đó tiếp cận nghiên cứu phẩm chất “Bộ đội Cụ Hồ” với tính cách là tổng hợp những giá trị, thuộc tính của cán bộ, chiến sĩ và của quân đội ta thông qua các mối quan hệ và quá trình thực hiện chức năng, nhiệm vụ của quân đội. Những giá trị này thể hiện trong tư tưởng, tình cảm, thái độ, hành động của quân nhân, thông qua các mối quan hệ cơ bản và thực tiễn thực hiện chức năng, nhiệm vụ, được hình thành, phát triển trong quá trình xây dựng, chiến đấu và trưởng thành của quân đội. Các nội dung phẩm chất “Bộ đội Cụ Hồ” được xác định, bao gồm: Trung với Đảng; Hiếu với dân; Yêu thương đồng chí, đồng đội; Kỷ luật tự giác, nghiêm minh; Thủy chung với bạn bè quốc tế; Trí tuệ, mưu trí sáng tạo, dũng cảm ngoan cường; Lạc quan cách mạng, khắc phục khó khăn, hoàn thành nhiệm vụ; Kẻ thù nào cũng đánh thắng. Nghiên cứu *Nhập thân văn hóa trong phát triển nhân cách Bộ đội Cụ Hồ của thanh niên quân đội hiện nay* (Chiều, 2012) đã

luận giải nhập thân văn hóa là chủ thể tiếp nhận giá trị văn hóa, từ định hình văn hóa đối với các yếu tố hợp thành nhân cách của họ trong một môi trường xã hội nhất định. Đó là quá trình con người chấp nhận, chọn lựa, hấp thu, định hình văn hóa đối với các yếu tố hợp thành nhân cách và hoàn tất khi được đánh dấu bằng động thái tỏa sáng văn hóa. Tác giả đã tiếp cận nhân cách Bộ đội Cụ Hồ một cách toàn diện, song trọng tâm là những phẩm chất xã hội cơ bản như phẩm chất chính trị, đạo đức, văn hóa; phẩm chất trí tuệ; trình độ chuyên môn nghiệp vụ quân sự; phong cách tác phong sinh hoạt và hoạt động quân sự được điển hình hóa theo tư tưởng, đạo đức, tác phong Hồ Chí Minh, phản ánh tính đặc thù của nhân cách trong lĩnh vực quân sự. Trong bài viết *Chăm lo bồi đắp, phát triển kiểu mẫu nhân cách “Bộ đội Cụ Hồ”* (Dũng, 2022), tác giả đã khắc họa kiểu mẫu nhân cách “Bộ đội Cụ Hồ” mang những giá trị độc đáo của văn hóa Việt Nam với những đặc trưng lịch sử kế thừa từ truyền thống yêu nước của dân tộc trải qua hàng ngàn năm dựng nước và giữ nước. Theo tác giả, “nguồn gốc sâu xa của kiểu mẫu nhân cách “Bộ đội Cụ Hồ” từ các nhân tố mang ý nghĩa chính trị, văn hóa và lịch sử sâu sắc, mà trước hết mang ý nghĩa nhân dân, được nhân dân hóa, nhân dân cảm nhận, đặt tên, khẳng định và truyền tụng, dưới sự tổ chức, lãnh đạo, giáo dục, rèn luyện của Đảng, Bác Hồ, trải qua quá trình chiến đấu gian khổ, “vì nhân dân quên mình”, “vì nhân dân phục vụ” đã tạo nên những giá trị kiểu mẫu nhân cách “Bộ đội Cụ Hồ”.

Trong phạm vi bài viết này, tác giả đã kế thừa các công trình nghiên cứu có giá trị trên, từ đó làm rõ những nội dung cơ bản về giá trị văn hóa chủ đạo của người QNCM trong thời đại Hồ Chí Minh.

3. Phương pháp nghiên cứu

Bài viết sử dụng phương pháp định tính. Nghiên cứu phân tích giá trị từ việc thu thập thông tin giáo trình, tài liệu dạy học, luận văn, luận án, các bài báo khoa học về giá trị văn hóa chủ đạo của người QNCM trong thời đại Hồ Chí Minh. Dựa trên các thông tin thu thập được từ các nguồn tài liệu khác nhau, tác giả sử dụng kết hợp các phương pháp như: phương pháp quy nạp và diễn dịch, phương pháp phân tích, tổng hợp, khái quát hóa và trừu tượng hóa.

4. Kết quả nghiên cứu

4.1. Giá trị văn hóa chủ đạo của người quân nhân cách mạng trong thời đại Hồ Chí Minh được thể hiện ở lòng trung thành vô hạn với Đảng, hiểu nghĩa với dân, sẵn sàng chiến đấu, hi sinh vì độc lập, tự do của Tổ quốc, vì chủ nghĩa xã hội. Nhiệm vụ nào cũng hoàn thành, khó khăn nào cũng vượt qua, kẻ thù nào cũng đánh thắng

Bất cứ quân đội nào thì vấn đề trung thành với

giai cấp và nhà nước tổ chức ra nó cũng đều là yêu cầu số một, là nội dung cốt lõi của việc xây dựng quân đội. QĐND Việt Nam do Chủ tịch Hồ Chí Minh và Đảng ta tổ chức, giáo dục và rèn luyện. Sự lãnh đạo của Đảng Cộng sản Việt Nam là nhân tố quyết định sự trưởng thành và chiến thắng của quân đội ta. Quân đội là công cụ bạo lực sắc bén của Đảng trong cuộc đấu tranh giai cấp, đấu tranh dân tộc nhằm thực hiện mục tiêu độc lập dân tộc và chủ nghĩa xã hội, vì vậy vấn đề tuyệt đối trung thành với Đảng, với Tổ quốc và nhân dân là phẩm chất quan trọng hàng đầu của người QNCM trong quân đội ta.

Mục tiêu, lý tưởng của Đảng là độc lập, tự do cho Tổ quốc, hạnh phúc cho nhân dân, *trung với Đảng* là phân đầu, hy sinh vì mục tiêu, lý tưởng đó, là phục vụ đất nước, phục vụ nhân dân. Như vậy, trung với Đảng bao hàm cả việc tuyệt đối trung thành với quốc gia, dân tộc, với Tổ quốc và nhân dân. Phạm trù “trung với Đảng” có nội hàm rộng lớn hơn nhiều và khác hẳn về bản chất so với phạm trù “trung quân” trong xã hội phong kiến hay quân đội do giai cấp tư sản tổ chức thì sự trung thành của quân đội ấy là thực hiện đường lối đối nội, đối ngoại của nhà nước tư sản, chống lại nhân dân lao động trong nước và thực hiện chính sách xâm lược, nô dịch các quốc gia, dân tộc khác. 80 năm xây dựng, trưởng thành và chiến thắng của QĐND Việt Nam cho thấy người quân nhân cách mạng trong Quân đội ta đã thể hiện thực sự thể hiện đầy đủ và xuất sắc phẩm chất trung - hiếu đối với Đảng, với Nhân dân của mình, luôn được Đảng và nhân dân ta hết mực tin yêu, bạn bè ngưỡng mộ, và ngay cả kẻ thù cũng phải nể phục.

Quân đội ta từ nhân dân mà ra, vì nhân dân mà chiến đấu, một quân đội của dân, do dân, vì dân, vì vậy, *hiếu với dân* cũng là phẩm chất quan trọng hàng đầu của người QNCM trong QĐND Việt Nam. Chủ tịch Hồ Chí Minh chỉ rõ: “Quân và dân như cá với nước, đoàn kết một lòng, học hỏi, giúp đỡ lẫn nhau” (Hồ Chí Minh, 2011b, tr.435), nhân dân là “nền tảng”, là “cha mẹ” của bộ đội. Trong quan hệ “cha mẹ - con cháu”, chữ hiếu bao giờ cũng là giá trị cao nhất, cơ bản nhất, xuyên suốt của đạo con cháu. Tội lớn nhất của con cháu đối với cha mẹ là tội bất hiếu. Phẩm chất hiếu với dân của người QNCM không chỉ do quân đội được sinh ra và lớn lên từ nhân dân, trong lòng nhân dân, mà còn được quy định bởi sự thống nhất về mục tiêu, lý tưởng của Nhân dân và Quân đội ta. Ngoài lợi ích của Tổ quốc, của nhân dân, quân đội không có mục đích tự thân nào khác. Do đó, bao trùm nhất của lòng hiếu với Nhân dân của người QNCM là “vì nhân dân chiến đấu, vì nhân dân phục vụ”, vì độc lập, tự do của Tổ quốc, vì hạnh phúc của nhân dân, đó vừa là mục tiêu chiến đấu, vừa là phương châm hành động

của tất cả người QNCM trong Quân đội ta.

Phẩm chất cao đẹp hiểu với dân của người QNCM nói lên tính chất nhân dân của quân đội cách mạng, khác hẳn về chất so với quân đội làm công cụ cho giai cấp bóc lột, quân đội đánh thuê của chủ nghĩa đế quốc đứng ngoài, thậm chí đối lập với nhân dân; đồng thời nói lên nguồn sức mạnh vô tận, không bao giờ cạn kiệt của quân đội ta là từ nhân dân, do nhân dân.

Trung với Đảng, hiếu với dân không phải dừng lại ở phạm vi thái độ, tình cảm, mà điều quan trọng là phải thể hiện ở hành động cách mạng cụ thể, ở sự “sẵn sàng chiến đấu hy sinh vì độc lập, tự do của Tổ quốc, vì chủ nghĩa xã hội. Nhiệm vụ nào cũng hoàn thành, khó khăn nào cũng vượt qua, kẻ thù nào cũng đánh thắng”. Do đó, thước đo trung - hiếu của người QNCM đối với Đảng, với nhân dân là ở việc họ có hoàn thành nhiệm vụ mà Đảng và nhân dân giao phó ra sao, mức độ như thế nào. Như thế cho thấy, phạm trù trung - hiếu của người QNCM không phải là phạm trù chung chung trừu tượng, mà luôn luôn có nội dung cụ thể, được thể hiện trong thực tiễn xây dựng, chiến đấu và công tác của Quân đội ta, trong tư tưởng và hành động của mỗi người QNCM.

Nếu người QNCM không hoàn thành tốt nhiệm vụ, sợ hy sinh, ngại khó khăn gian khổ, không vượt qua được những thử thách khắc nghiệt trong chiến tranh cũng như trong thời bình, những cám dỗ của đời thường, mà sao nhãng tay súng, mất cảnh giác hoặc vi phạm kỷ luật... thì chưa thể nói người QNCM ấy đã tận trung với Đảng, tận hiếu với dân. Rõ ràng là, sự trung - hiếu của người QNCM đối với Đảng và nhân dân không phải chỉ ở sự trung - hiếu của một tổ chức thuộc lực lượng vũ trang, mà sự trung - hiếu ấy phải thấm vào trong từng trái tim, khối óc, trong tình cảm cách mạng của mỗi người QNCM ở sự giác ngộ sâu sắc mục tiêu, lý tưởng chiến đấu của quân đội, ở hành động thực tiễn của mỗi người QNCM trong thực hiện nghĩa vụ, trách nhiệm của mình đối với sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc.

4.2. Giá trị văn hóa chủ đạo của người quân nhân cách mạng trong thời đại Hồ Chí Minh được thể hiện ở việc luôn quán triệt và thực hiện tốt phương châm cán bộ và chiến sĩ thương yêu nhau như ruột thịt, chia ngọt sẻ bùi. Quân và dân như cá với nước, đoàn kết một lòng, học hỏi, giúp đỡ lẫn nhau lúc thường cũng như lúc ra trận

Mối quan hệ giữa cán bộ với chiến sĩ trong QĐND Việt Nam được hình thành, phát triển trong quá trình xây dựng, chiến đấu, trưởng thành, chiến thắng của quân đội, đặt dưới sự lãnh đạo tuyệt đối, trực tiếp về mọi mặt của Đảng Cộng sản Việt Nam. Mối quan hệ này vừa dựa trên cơ sở chủ nghĩa Mác-Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, quan điểm, đường lối

của Đảng, chính sách và pháp luật của Nhà nước, chức năng, nhiệm vụ, điều lệnh, điều lệ, chế độ quy định của quân đội; vừa dựa trên tình thương yêu giai cấp, tình đồng chí, đồng đội sâu sắc, đoàn kết gắn bó chặt chẽ keo sơn với nhau như ruột thịt “lúc thường cũng như lúc ra trận” giữa những con người cùng chung lý tưởng, mục tiêu, cùng thực hiện nhiệm vụ cao cả của người quân nhân cách mạng - một nhiệm vụ hết sức nặng nề nhưng rất vinh quang và cao quý: sẵn sàng chiến đấu hy sinh vì độc lập tự do của Tổ quốc, vì chủ nghĩa xã hội, vì mục tiêu dân giàu, nước mạnh, xã hội công bằng, dân chủ, văn minh. Đó là nguồn sức mạnh vô tận để người quân nhân cách mạng vượt qua mọi khó khăn thử thách, hoàn thành xuất sắc mọi nhiệm vụ. Chính vì vậy, đòi hỏi người quân nhân cách mạng là cán bộ phải luôn luôn thể hiện tấm gương sáng cho chiến sĩ học tập, noi theo; chiến sĩ phải “tuyệt đối phục tùng mệnh lệnh cấp trên, khi nhận bất cứ nhiệm vụ gì đều tận tâm, tận lực thi hành nhanh chóng và chính xác”. Chủ tịch Hồ Chí Minh căn dặn: “Cán bộ có coi đội viên như chân tay, đội viên mới coi cán bộ như đầu như óc” (Hồ Chí Minh, 2011a, tr.219). Đồng thời, người cán bộ còn phải làm cho mọi hành vi, lời nói của mình trở nên mẫu mực để bộ đội noi theo. Rất nhiều lần Chủ tịch Hồ Chí Minh nhắc nhở cán bộ phải làm gương cho chiến sĩ và không loại trừ cấp chức nào. Người chỉ rõ: “Từ tiểu đội trưởng trở lên, từ Tổng tư lệnh trở xuống, phải săn sóc đời sống vật chất và tinh thần của đội viên, phải xem đội viên ăn uống như thế nào, phải hiểu nguyện vọng và thắc mắc của đội viên. Bộ đội chưa ăn cơm, cán bộ không được kêu mình đói. Bộ đội chưa đủ áo mặc, cán bộ không được kêu mình rét. Bộ đội chưa đủ chỗ ở, cán bộ không được kêu mình mệt. Thế mới dân chủ, mới đoàn kết, mới tất thắng” (Hồ Chí Minh, 2011a, tr.76).

Một khi cán bộ lãnh đạo, chỉ huy mẫu mực, hết lòng chăm lo xây dựng đơn vị, tôn trọng và thương yêu cấp dưới như “chân tay” thì cấp dưới sẽ kính trọng, coi lãnh đạo, chỉ huy của mình “như đầu óc”, như người thân; từ đó họ sẽ mang hết khả năng của mình để thực hiện chỉ thị, mệnh lệnh một cách tự giác và có hiệu quả cao nhất. Trái lại, nếu cán bộ không làm “mục thước” cho cấp dưới, quan liêu, hách dịch, bè cánh thì chắc chắn cấp dưới sẽ xa lánh họ; chỉ thị, mệnh lệnh mà họ đưa ra sẽ được cấp dưới tiếp thu một cách khiên cưỡng, hiệu quả thấp, thậm chí bị chối bỏ. Bởi vậy hơn ai hết, lãnh đạo, chỉ huy phải thực sự xứng đáng là người anh, người “chị hiền” tận tụy chăm lo cho tập thể, cho từng chiến sĩ. Cán bộ phải là hạt nhân đoàn kết thống nhất, thật sự làm cho cấp dưới kính trọng, tin tưởng.

Mối quan hệ giữa cán bộ với chiến sĩ không chỉ biểu hiện ở việc thực hiện chức trách, nhiệm vụ giữa lãnh đạo, chỉ huy và phục tùng mà còn được

biểu hiện ở tình đồng chí, đồng đội - một giá trị đạo đức cao đẹp mang ý nghĩa xã hội - chính trị sâu sắc, thấm đượm tính nhân văn, chứa chan tình yêu thương con người của người quân nhân cách mạng. Không ở đâu có thể tìm thấy tình cảm đồng chí, đồng đội sâu sắc, trong sáng như tập thể quân nhân, đặc biệt là trong hoàn cảnh chiến đấu gian khổ ác liệt.

Tình đồng chí, đồng đội bắt nguồn từ sự thống nhất các lợi ích giai cấp của các thành viên. Trong từ “đồng chí”, “đồng đội”, sự bình đẳng về chính trị, về nghĩa vụ quân nhân, về tình anh em, tình bạn chiến đấu được bày tỏ sâu sắc và vô cùng súc tích. Trong quân đội, do tính chất và ý nghĩa xã hội - chính trị của hoạt động quân sự, tình đồng chí, đồng đội có điều kiện củng cố vững chắc và không ngừng phát triển, và nó trở thành đặc trưng không thể thiếu trong lối sống của mỗi quân nhân và tập thể quân nhân.

Với mỗi người QNCM, tình đồng chí, đồng đội là sự tin cậy lẫn nhau và quên mình vì nhau, thương yêu giúp đỡ lẫn nhau lúc thường cũng như lúc chiến đấu; ở “tinh thần đoàn kết hiệp đồng, lập công tập thể”, nhận khó khăn về mình, nhường thuận lợi cho đồng đội, nhường cơm xé áo, chia sẻ cho nhau những nỗi vui buồn; ở sự thẳng thắn, trung thực; không làm nger trước những thiếu sót, khuyết điểm trong thái độ, hành vi của đồng đội; biết ngăn đồng chí khỏi những việc làm sai trái, giả dối; biết giữ nguyên tắc với mình và những người xung quanh, trong việc lớn cũng như việc nhỏ; không dung hoà với những biểu hiện vô đạo đức, thói kẻ cả, kiêu ngạo.

Tình thương yêu đồng chí, đồng đội của người QNCM được tôi luyện, thiết lập vững chắc kinh qua hai cuộc kháng chiến trường kỳ chống thực dân Pháp và đế quốc Mỹ xâm lược và trở thành nét đẹp truyền thống, thành bản chất không thể phai mờ của nhiều thế hệ cán bộ, chiến sỹ “Bộ đội Cụ Hồ”, là một trong những nhân tố gốc cấu thành chủ nghĩa anh hùng cách mạng của Quân đội ta.

Mối quan hệ mật thiết giữa cán bộ và chiến sỹ trong Quân đội ta có được tăng cường và ngày càng củng cố, phát triển hay không, có phát huy được sức mạnh trong huấn luyện, xây dựng cũng như trong chiến đấu hay không, một phần phụ thuộc rất quan trọng vào vai trò và tư cách, phẩm chất và năng lực của đội ngũ cán bộ chính trị, của người chính trị viên, những người trực tiếp tiến hành công tác chính trị trong quân đội. Những người đồng chí cùng chung chí hướng, cùng mục tiêu, lý tưởng chiến đấu thì mới có thể có được những mối quan hệ “như một người chị”, “như một người anh” và “như một người bạn”. Bản chất mối quan hệ giữa cán bộ với chiến sỹ nói chung, giữa chính trị viên

với bộ đội nói riêng là mối quan hệ đồng chí, đồng đội, cùng mục tiêu, lý tưởng chiến đấu. Đây là yếu tố căn bản nhất quy định người chính trị viên có thể “như một người chị”, “như một người anh” và “như một người bạn” đối với bộ đội; đồng thời, đây cũng là yêu cầu đặt ra rất cao đối với quá trình phân đấu, tu dưỡng, rèn luyện của mỗi người chính trị viên trong suốt cuộc đời hoạt động của mình.

4.3. Giá trị văn hóa chủ đạo của người quân nhân cách mạng trong thời đại Hồ Chí Minh được biểu hiện ở tinh thần đoàn kết quân dân “như cá với nước” và tinh thần quốc tế vô sản cao cả trong mọi điều kiện hoàn cảnh

Trong bài “*Tinh đoàn kết quân dân ngày thêm bền chặt*” viết ngày 3/3/1952, Hồ Chí Minh chỉ rõ nội dung, tính chất của mối quan hệ quân dân: “Quân đội ta biết rằng: Cơm quân đội ăn, áo quân đội mặc, vũ khí quân đội dùng, đều do mồ hôi nước mắt của nhân dân tăng gia sản xuất, đóng thuế nông nghiệp mà có. Nhân dân thức khuya dậy sớm, ăn gió nằm sương, đắp đấp đường sửa cầu cho bộ đội đi. Nhân dân không quản trèo đèo lội suối, không quản khó nhọc gian lao, để chuyên chở súng đạn cho bộ đội đánh giặc. Tóm lại, quân đội sinh trưởng, thắng lợi, là nhờ nhân dân ra sức giúp đỡ. Vì thế, bộ đội rất biết ơn và yêu mến nhân dân.

Về phía nhân dân thì ai cũng biết rằng: có quân đội đánh giặc và giữ làng giữ nước, mình mới được yên ổn làm ăn, Tổ quốc mới được thống nhất, độc lập... Do đó nhân dân rất biết ơn và yêu mến bộ đội” (Hồ Chí Minh, 2011a, tr.335). “Không có nhân dân thì không có bộ đội”. Như vậy, quân đội hiểu với dân là phải “biết ơn và yêu mến nhân dân” bởi công lao to lớn đối với quá trình sinh thành và chiến thắng của quân đội; đồng thời phải ra sức bảo vệ, giúp đỡ nhân dân, để nhân dân cũng biết ơn và quý mến bộ đội, như những con cháu của mình.

Chính vì vậy, tăng cường mối quan hệ quân - dân luôn luôn là yêu cầu cơ bản đối với mỗi người QNCM trong QĐND Việt Nam ở tất cả các giai đoạn cách mạng; đồng thời đó còn là đòi hỏi của việc không ngừng củng cố, bồi đắp phẩm chất hiếu với dân của người QNCM trong Quân đội ta. Chủ tịch Hồ Chí Minh cho rằng, hiếu với Nhân dân không chỉ biểu hiện ở những thành tích, chiến công của quân đội trong chiến đấu chống kẻ thù của đất nước, của nhân dân, mà còn biểu hiện ở tình cảm “thương yêu dân”, “quý trọng dân”, ở hành động giúp đỡ dân, bảo vệ dân, tuyên truyền chủ trương, chính sách của Đảng, Nhà nước đối với dân, không đụng đến “cái kim, sợi chỉ” của Nhân dân... được Nhân dân yêu mến, tin tưởng, “đi dân nhớ, ở dân thương”... Như vậy, nội hàm và ý nghĩa khái niệm “hiếu với dân” của quân đội ta trong tư tưởng Hồ Chí Minh là rất rộng lớn và sâu sắc, chỉ có thể có

được ở quân đội cách mạng, quân đội của dân, do dân và vì dân. Chức năng, nhiệm vụ của quân đội, theo Chủ tịch Hồ Chí Minh còn thể hiện ở tinh thần đoàn kết quốc tế, giúp đỡ cách mạng nước bạn. Trong “*Thư gửi đơn vị bộ đội ta có nhiệm vụ tác chiến ở Thượng Lào*” ngày 3/4/1953, Người chỉ rõ và căn dặn: “Lần này là lần đầu tiên, các chú nhận một nhiệm vụ quan trọng và vẻ vang như nhiệm vụ này, tức là giúp nhân dân nước bạn. Mà giúp nhân dân nước bạn tức là mình tự giúp mình” và để làm tròn nhiệm vụ chiến đấu, từ trên xuống dưới các chú cần phải: “Vượt mọi khó khăn, thi đua diệt địch, chiến đấu anh dũng ở bên đó cũng như ở ta; Nêu cao tinh thần quốc tế, tôn trọng chủ quyền, tôn trọng phong tục tập quán, kính yêu nhân dân của nước bạn; Tuyệt đối giữ gìn kỷ luật, giữ gìn danh tiếng của QĐND Việt Nam; Tất cả phải có quyết tâm rất cao, rất bền, tranh nhiều thắng lợi” (Hồ Chí Minh, 2011a, tr.105).

4.4. Giá trị văn hóa chủ đạo của người quân nhân cách mạng trong thời đại Hồ Chí Minh luôn được bổ sung, phát triển phù hợp với thực tiễn xây dựng Quân đội Nhân dân Việt Nam thời kỳ mới

Trong Nghị quyết số 847-NQ/QUTW, ngày 28/12/2021 của Quân ủy Trung ương “về phát huy phẩm chất “Bộ đội Cụ Hồ”, kiên quyết chống chủ nghĩa cá nhân trong tình hình mới”, đã xác định năm đặc trưng cơ bản của phẩm chất “Bộ đội Cụ Hồ” và ở phương diện văn hóa thì cũng chính là năm nội dung cơ bản về giá trị văn hóa chủ đạo của người QNCM”, cụ thể là:

(1) *Phẩm chất chính trị*: Tuyệt đối trung thành với Tổ quốc, với Đảng, Nhà nước và Nhân dân. Kiên định lập trường Chủ nghĩa Mác-Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, mục tiêu độc lập dân tộc và chủ nghĩa xã hội. Có ý chí quyết tâm chiến đấu cao, chấp nhận hy sinh, vượt qua khó khăn, gian khổ, sẵn sàng nhận và hoàn thành xuất sắc mọi nhiệm vụ được giao.

(2) *Phẩm chất đạo đức, lối sống*: Có đạo đức cách mạng trong sáng, lối sống trung thực, khiêm tốn, giản dị, chân thành, lạc quan; nói đi đôi với làm, luôn đặt lợi ích của tập thể lên trên lợi ích của cá nhân; không thỏa mãn với thành tích, không chùn bước trước khó khăn, hiểm nguy.

(3) *Phẩm chất văn hóa, tri thức*: Tích cực huấn luyện, học tập, nghiên cứu nâng cao trình độ mọi mặt và kiến thức chuyên môn; có phương pháp, tác phong công tác khoa học, nghiêm túc, trách nhiệm cao; gương mẫu trong công tác, sinh hoạt; kiên quyết đấu tranh với các biểu hiện suy thoái, tiêu cực, tham nhũng, lãng phí.

(4) *Phẩm chất dân chủ, kỷ luật*: Có tinh thần đổi mới, sáng tạo, dám nghĩ, dám nói, dám làm, dám chịu trách nhiệm vì lợi ích chung; giữ vững nguyên tắc, phát huy dân chủ, tôn trọng và lắng nghe ý kiến

góp ý với tinh thần cầu thị. Kỷ luật tự giác, nghiêm minh; gương mẫu chấp hành pháp luật Nhà nước, điều lệnh, điều lệ, chế độ, quy định của quân đội.

(5) *Phẩm chất đoàn kết nội bộ, đoàn kết quân dân, đoàn kết quốc tế*: Chăm lo xây dựng, giữ gìn sự đoàn kết, thống nhất trong nội bộ, hết lòng thương yêu đồng chí, đồng đội như anh em ruột thịt; lắng nghe, tôn trọng, học hỏi, giúp đỡ, gần bó máu thịt với nhân dân, sẵn sàng hy sinh để bảo vệ tính mạng, tài sản của nhân dân. Có tinh thần đoàn kết quốc tế, mở rộng và tăng cường đối ngoại quốc phòng góp phần tích cực bảo vệ môi trường hòa bình khu vực và thế giới (Quân ủy Trung ương, 2021, tr.2)

5. Thảo luận

Để phát huy giá trị văn hóa chủ đạo của người QNCM trong thời đại Hồ Chí Minh ở giai đoạn hiện nay cần tập trung thực hiện tốt những vấn đề chủ yếu sau:

Một là, tiếp tục giữ vững và tăng cường sự lãnh đạo tuyệt đối trực tiếp về mọi mặt của Đảng đối với quân đội.

Hai là, giữ vững, tăng cường bản chất giai cấp công nhân với phát huy tính nhân dân, tính dân tộc trong bản chất cách mạng của quân đội ta.

Ba là, tăng cường củng cố mối quan hệ đoàn kết nội bộ, đoàn kết quân dân và đoàn kết quốc tế vô sản.

Bốn là, nâng cao chất lượng xây dựng đội ngũ cán bộ, chăm lo toàn diện đời sống vật chất tinh thần cho bộ đội phù hợp với khả năng của đất nước.

6. Kết luận

Giá trị văn hóa chủ đạo của người QNCM trong thời đại Hồ Chí Minh căn cốt, xuyên suốt, bao trùm, chất keo kết dính tạo nên cốt cách của người quân nhân cách là tuyệt đối trung thành với Đảng, với Tổ quốc, với Nhân dân. Đồng thời, phải có kỷ luật tự giác, nghiêm minh; yêu thương đồng chí, đồng đội; tinh thần quốc tế trong sáng. Tất cả các phẩm chất này được gắn kết, hợp thành một hệ thống thống nhất, chặt chẽ ở phẩm chất vì dân, giá trị căn cốt, định trị cho quân đội thực hiện các chức năng của đội quân chiến đấu, công tác và lao động sản xuất. Từ thực tiễn của sự tan rã các nước xã hội chủ nghĩa ở Đông Âu và Liên Xô cho thấy: một trong những nguyên nhân dẫn đến mất chế độ là do quân đội mất phương hướng, mục tiêu, lý tưởng chiến đấu của mình. Vì vậy, việc phát huy giá trị văn hóa chủ đạo của người quân nhân cách mạng trong thời đại Hồ Chí Minh có ý nghĩa cấp thiết hơn bao giờ hết, góp phần thiết thực vào công cuộc xây dựng Quân đội theo hướng: “tinh, gọn, mạnh, tạo tiền đề vững chắc, phấn đấu năm 2030, xây dựng QĐND chính quy, tinh nhuệ, hiện đại” (Đảng Cộng sản Việt Nam, 2021, tr.158.) trong thời kỳ mới.

Tài liệu tham khảo

Chiều, H. Đ. (2012). *Nhập thân văn hóa trong phát triển nhân cách “Bộ đội Cụ Hồ” của thanh niên quân đội hiện nay*. Luận án tiến sĩ triết học, Học viện Chính trị, Hà Nội.

Dũng, Đ. X. (2022). *Chăm lo bồi đắp, phát triển kiểu mẫu nhân cách “Bộ đội Cụ Hồ”*. Hà Nội: Nxb. Quân đội nhân dân.

Đảng Cộng sản Việt Nam. (2021). *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII*, tập I. Hà Nội: Nxb. Chính trị Quốc gia Sự thật.

Hồ Chí Minh. (2011a). *Toàn tập*, tập 7. Hà Nội: Nxb. Chính trị Quốc gia.

Hồ Chí Minh. (2011b). *Toàn tập*, tập 14. Hà Nội: Nxb. Chính trị Quốc gia.

Quân ủy Trung ương. (2021). Nghị quyết số 847-NQ/QUTW về *Phát huy phẩm chất “Bộ đội Cụ Hồ”, kiên quyết chống chủ nghĩa cá nhân trong tình hình mới*.

Thắng, N. V., & Dũng, D. Q. (2011). *Giữ vững và phát huy phẩm chất “Bộ đội Cụ Hồ” trong tình hình mới*. Hà Nội: Nxb. Quân đội nhân dân.

GIÁ TRỊ VĂN HÓA CHỦ ĐẠO CỦA QUÂN ĐỘI NHÂN DÂN VIỆT NAM TRONG THỜI ĐẠI HỒ CHÍ MINH

Hà Đức Long

Học viện Chính trị, Bộ Quốc phòng

Email: duclongha@gmail.com

Nhận bài: 12/8/2024; Phản biện: 27/8/2024; Tác giả sửa: 05/9/2024; Duyệt đăng: 10/9/2024; Phát hành: 30/9/2024

DOI: <https://doi.org/10.54163/ncdt/343>

Giá trị văn hóa chủ đạo của người quân nhân cách mạng trong thời đại Hồ Chí Minh là căn cốt, xuyên suốt, bao trùm, chất keo kết dính tạo nên cốt cách của người quân nhân cách là tuyệt đối trung thành với Đảng, với Tổ quốc, với Nhân dân. Đồng thời, phải có kỷ luật tự giác, nghiêm minh; yêu thương đồng chí, đồng đội; tinh thần quốc tế trong sáng. Tất cả các phẩm chất này được gắn kết, hợp thành một hệ thống thống nhất, chặt chẽ ở phẩm chất vì dân, giá trị căn cốt, định trị cho quân đội thực hiện các chức năng của đội quân chiến đấu, công tác và lao động sản xuất. Trong phạm vi bài viết này, tác giả tập trung làm rõ một số giá trị văn hóa chủ đạo của người quân nhân cách mạng trong thời đại Hồ Chí Minh, từ đó đưa ra những vấn đề bàn luận cần thực hiện trong thời gian tới.

Từ khóa: Giá trị văn hóa; Quân đội nhân dân Việt Nam; Người quân nhân; Thời đại Hồ Chí Minh, Việt Nam.